

AKADEMIA IGNATIANUM W KRAKOWIE

Wydział Pedagogiczny

Instytut Nauk o Polityce i Administracji

ZOFIA LUCYNA KURYŚKO

**DETERMINANTY EFEKTYWNEGO KREOWANIA
DÓBR PUBLICZNYCH O ZNACZENIU MATERIALNYM
W KONTEKŚCIE PROWADZONEJ PRZEZ JEDNOSTKI
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO GOSPODARKI
NIERUCHOMOŚCIAMI**

rozprawa doktorska - streszczenie

Promotor
dr hab. Artur Wołek Prof. AIK

Promotor pomocniczy
dr Mateusz Tomal

KRAKÓW 2021

Streszczenie rozprawy doktorskiej:

Determinanty efektywnego kreowania dóbr publicznych o znaczeniu materialnym w kontekście prowadzonej przez jednostki samorządu terytorialnego gospodarki nieruchomościami

Dobra publiczne należą do aktywów rzeczowych najbardziej pożądanym zarówno z perspektywy działania jednostki samorządu terytorialnego, jak i jej mieszkańców. Zasobność w dobra publiczne jest czynnikiem mającym wpływ na rozwój lokalny jednostki oraz na warunki życia i rozwoju jej mieszkańców.

W pracy doktorskiej procesem badawczym objęto dobra publiczne o charakterze materialnym, ponieważ w naukach społecznych występuje istotny brak badań empirycznych, których przedmiotem byłoby określenie związku, jaki występuje pomiędzy prowadzoną przez gminy gospodarką nieruchomościami, a dostępem jej mieszkańców do dóbr publicznych o znaczeniu materialnym

Wyróżnianie, takiego czynnika jak racjonalna gospodarka nieruchomościami wynika z faktu, że podstawowym komponentem inwestycji w ramach, których powstają materialne dobra publiczne są grunty gminne. Nieruchomości gminne ponadto stanowią źródło dochodu do budżetu, co podnosi zdolność inwestycyjną gminy. W strukturze organizacyjnej państwa polskiego gminy zostały wskazane, jako podmioty odpowiedzialne za prawidłowe funkcjonowanie lokalnej społeczności i stworzenie jej odpowiednich warunków życia poprzez dostarczanie dóbr publicznych. Gmina wyposażona została również we władztwo planistyczne, które pozwala jej w sposób istotny na kształtowanie przestrzeni publicznej.

W tematyce rozprawy dysertacyjnej głównym celem badawczym jest określenie czynników wpływających na poziom dostępu mieszkańców do dóbr publicznych o znaczeniu materialnym w jednostkach samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem prowadzonej przez te jednostki gospodarki nieruchomościami. Procesem badawczym objęto wszystkie 66 miast na prawach powiatu w Polsce. W badaniach zastosowywano metodę wnioskowania statystycznego, analizy taksonomicznej oraz analizy regresji.

Na podstawie badań określono poziom dostępu mieszkańców miast na prawach powiatu do materialnych dóbr publicznych, przy uwzględnieniu dostępu mieszkańców do takich dóbr jak: infrastruktura komunikacyjna, obiekty kultury, komunalne lokale mieszkalne, tereny zieleni oraz obiekty sportowe.

Ponadto określono poziom racjonalnego gospodarowania nieruchomościami przez miasta na prawach powiatu przy uwzględnieniu takich czynników jak: powierzchnia gruntów wchodzących w skład zasobu nieruchomości miast, wydatki na nabycia gruntów pod inwestycje (w tym wydatki na wypłaty odszkodowań za nabyte grunty), powierzchnia gruntów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, powierzchnia gruntów przekazanych w trwały zarząd miejskim jednostkom organizacyjnym, dochody osiągnięte ze sprzedaży nieruchomości przez miasta na prawach powiatu.

W badaniach sformułowano następujące hipotezy pomocnicze:

H1: W miastach na prawach powiatu poziom dostępu mieszkańców do materialnych dóbr publicznych jest istotnie zróżnicowany.

H2: Poziom dostępu mieszkańców miast na prawach powiatu do materialnych dóbr publicznych różni się pomiędzy niektórymi makroregionami według klasyfikacji statystycznej jednostek samorządu terytorialnego NUTS.

H3: Miasta na prawach powiatu, które posiadają uchwałę rady określającą ogólne zasady gospodarowania nieruchomościami, bardziej racjonalnie gospodarują zasobem nieruchomości tych miast.

H4: Miasta na prawach powiatu, których zasoby nieruchomości zostały utworzone na obszarach przyznanych Polsce po II wojnie światowej (na konferencji w Poczdamie) bardziej racjonalnie gospodarują nieruchomościami.

H5: Jeżeli elitą rządzącą w radzie miasta na prawach powiatu jest Sojusz Lewicy Demokratycznej to poziom dostępu mieszkańców do dóbr publicznych o znaczeniu materialnym jest wyższy niż gdy władzę w radzie sprawują ugrupowania lokalne.

H6: Poziom dostępu mieszkańców w miastach na prawach powiatu do dóbr publicznych o znaczeniu materialnym zależy od gęstości zaludnienia tych miast.

H7: Wyższy poziom partycypacji społecznej w miastach na prawach powiatu, skutkuje wzrostem w tych miastach poziomu dostępu mieszkańców dóbr publicznych o znaczeniu materialnym.

H8: Racjonalne gospodarowanie nieruchomościami przez miasta na prawach powiatu przyczynia się do wzrostu w tych miastach poziomu dostępu mieszkańców do dóbr publicznych o znaczeniu materialnym.

Wymienione hipotezy z wyjątkiem hipotezy (H3) zostały zweryfikowane pozytywnie.

Przeprowadzone badania wykazały, że im bardziej racjonalnie prowadzona jest przez organy gminy gospodarka nieruchomościami tym większy jest poziom dostępu mieszkańców do dóbr publicznych o znaczeniu materialnym. **Wyniki tych badań ponadto**

wskazują, że w procesie wytwarzania dóbr publicznych o znaczeniu materialnym na efektywność dostarczanych przez jednostki samorządu terytorialnego dóbr publicznych znacząco oddziałują takie czynniki jak: poziom partycypacji społecznej, gęstość zaludnienia oraz polityka większości rządzącej w radzie miasta.

Powyższe pozwoliło na pozytywne zweryfikowanie hipotezy głównej w brzmieniu: w jednostkach samorządu terytorialnego poziom dostępu mieszkańców do dóbr publicznych o znaczeniu materialnym jest determinowany przez zestaw czynników o charakterze ekonomicznym (racjonalna gospodarka nieruchomościami), społecznym (partycypacja społeczna), demograficznym (gęstość zaludnienia) oraz politycznym (większość rządząca w radzie), które są w różnym stopniu zależne od organów jednostki samorządu terytorialnego.

Objęty niniejszą pracą proces badawczy posiada charakter interdyscyplinarny. Przedmiotowa rozprawa dysercyjna zawiera walor poznawczy, ponieważ stanowi usystematyzowany zbiór wiedzy dotyczącej funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego oraz prowadzonej przez te jednostki gospodarki nieruchomościami. Zawiera również walor aplikacyjny, z uwagi na fakt, że na podstawie rozważań teoretycznych i wyników badań w jej końcowej części zamieszczono rekomendacje dla jednostek samorządu terytorialnego.

Zakres badań obejmuje wszystkie miasta na prawach powiatu, co przyczynia się do pełnego zobrazowania problemu dostępu mieszkańców do materialnych dóbr publicznych w Polsce. Zastosowane w tych badaniach metody badawcze i skonstruowane wskaźniki mogą stanowić istotny wkład w rozwój nauk społecznych.